

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Q. 63. Quid præterea sit notandum circa restitutionem pro injuria corpori illata.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42561

ritas est, quia in priore casu obtineri potest æqualitas inter ablatum & redditum, non autem in posteriore. *Dixi*, dato *Ant.*, nam *Beja* suprà docet non esse obligationem restituendi bonum inferioris ordinis cum periculo amittendi bonum superioris ordinis, quia justitia non videtur obligare ad excessum, sed id tantum tenet, si in bono superioris ordinis pateretur damnum notabile; fateturque *Beja* cum *Nav.*, quando dicitur non esse restituenda bona fortuna cum jactura famæ, intelligi de fama, quæ consequitur bonitatem moralem, si enim sequatur ad talenta naturalia, v. g. ingenii, scientiæ, putant cum hujus jactura restituendum, quia hæc fama non est inæstimabilis, uti prior.

Instab. 4. Quamvis non possit obtineri tota æqualitas, tamen justitia vult poni tantum, quantum poni potest. *R.* Si per hoc, quod ponetur, attingatur æqualitas saltem secundum partem, *c.*, si non attingatur nequidem secundum partem, *N.*, nullum autem bonum diversi generis est pars aliquota boni alterius generis aut æqualitatis faciendæ, uti dictum est, ergo justitia non obligat ad ponendum quicquam ex bono alterius generis.

Q. 63. Quid præterea sit notandum circa restitutionem pro injuria corpori illata. *R.* Seqq. §. 1. Qui occidit iniustum invasorem vel provocantem vel consentientem in pugnam, non tenetur compensare damna secuta, quia tales renuntiant juri suo, & alter ius habet faciendi, quod in se est, ut se illæsum servet, *Dian. Bonæspei* & alii cum *Steph. t. 4. d. 5. n. 30.* Quòd si quis contra iniustum invasorem graviter excedat moderamen inculpatæ

tutelæ, faciendo nempe plûs, quàm necesse est ad proprium periculum vitandum, *Silv. Ang. Ser. Led. Arrag. Salon. Cord. Rosel. Mol.* apud *Lugo d. 9. n. 51.* dicunt nihil teneri compensare de damno, quod *Tamb. l. 6. c. 4. §. 3. n. 15.* vocat probabile, tum quia invadens censetur consentire damnis, scit enim invasum facturum, quod poterit; tum etiam quia *Mol.* putat, si invasus in foro externo opponeret injuriam sibi prius factam per invasionem, liberandum à restitutione, potest autem exspectare, donec conveniatur, ergo. *Less. l. 2. c. 9. n. 135. & Bonac. de Rest. d. 2. q. ult. f. 2. p. 1. n. 3.* dicunt probabile esse, quòd teneatur tantum ad partem damni, iudicio prudentum, quia minus peccavit, quàm si non fuisset invasus: *Nav. Lop. Vasq. Turr. Sanch. in Conf. L. 1. c. 4. d. 9. Lugo n. 50. Ills. t. 4. d. 2. n. 83.* alique communiter & probabilius dicunt teneri ad totum damnum, quia causavit totum per gravem iniuriam; & licet invadens per graviolem iniuriam voluerit inferre simile, non ideo licebat inferre invadenti, sicuti licet Caius velit tibi furari 100., non ideo tibi licet tantundem furari Caio, si aliter possis eius iniuriam amoliri. Idem dicit *Lugo n. 55.* de illo, qui sine gravi incommodo fugere potuit invasorem, nam licet *Julius Clarus, Mol. Less. n. 136. Ills. n. 86.* putent talem peccare tantum contra charitatem, quod *Petsch. p. 286.* putat probabile, eò quòd alter non videatur habere jus, quo obliget ad fugam, tamen *Silv. Vasqu. Roderiq. Bonac. & alii cum Lugo d. 10. n. 170. & d. 11. n. 55.* meritò tenent oppositum, quia quisque habet jus, ut non occidatur auctoritate privatâ, nisi in necessaria sui defensione, hic autem

autem non fuit necessaria, quia aderat facile medium hoc declinandi per fugam, quæ non attulisset grave incommodum, ergo fuga erat in his circumstantiis debita juri alterius: *Tamb.* permittit hac sententiâ *Lugonis* adhuc putat probabile esse, quòd talis excusetur à restitutione, quia quando alterum invadit, videtur cedere hoc jure suo. Quòd si provocans occideret provocatum, qui metu infamiæ debuit comparere, provocans teneretur compensare damna inde secuta, quia provocatus accessisset involuntariè, *Salon.* aliisque cum *Sanch.* dub. 10.

§. 2. Si Caius det causam rixæ per sola verba 306 contumeliosa, & postea occidatur à Titio, Titius tenetur restituere, quia verbalis contumelia non potuit dare jus occidendi: si tamen Titius verbis contumeliosis affectus à Caio, vellet Caium occidere, Caius licet se defenderet, & quamvis in defensione suâ occideret Titium, nil teneretur restituere, ob eandem rationem, quia Titius ob verba contumeliosa non habebat jus occidendi, *Tamb.* n. 17.

§. 3. Si Caio & Titio pugnantibus accesserunt 307 alii suâ sponte, & horum unus alterum occidit, Caius aut Titius non tenetur ad aliquid, si autem Caius excitarit aliquem ad pugnam pro se defendendo, & hic postea occidatur, secundum *Suarez* & alios Caius tenetur restituere, quia per suasionem fuit causa occisionis & damni; secundum *Vasq.* & alios cum *Lugo* d. 12. n. 58. non tenetur, quia licet hic suadens peccet contra charitatem, tamen cum nec fraude nec dolo suadeat, non peccat contra iustitiam, scienti enim & volenti non fit injuria, secundum dicta à n. 4., ita *Tamb.* n. 19.

308 §. 4. Qui occidit alterum paulò pòst naturali vel iustà morte occidendum, non tenetur restituere, quia non censetur intulisse grave damnum in bonis fortunæ, uti habent *Nav. & Vasq.* cum *Bonac.* n. 13. In dubio tamen, an ita eventurum fuisset, possessio est pro hæredibus occisi, cuius vita etiam in possessione erat. Quòd si occideret alterum paulò pòst iniuste occidendum, v. g. à latrone, teneretur restituere, uti constat ex dictis n. 49. quia prior intulisset grave damnum. Si autem Titius mutilasset Cajum, qui postea alio morbo vel casu obiit, si ante mortem sententia lata est vel transactum est de certo pretio propterea solvendo, tenetur Titius totum solvere hæredibus, quia fuit obligatio per sententiam vel per contractum inducta cum spe & periculo utrimque lucri & iacturæ: è contrà si nulla fuisset lata sententia vel contractus initus, non teneretur nisi ad damna vivo causata, quia non fuit causa efficax damnorum post mortem obvenientium, ita *Sanch.* dub. 2. n. 12.

309 §. 5. Si occisus nec uxorem nec liberos habeat, neque fuisset habiturus, plures cum *Steph.* n. 54. dicunt restitutionem esse faciendam hæredibus ab intestato, hi enim repræsentant occisum & succedunt in iura ac onera; si autem credatur, quòd fuisset habiturus liberos, dicunt nihil deberi, tum enim hæredes habent potiùs commodum quàm damnum; *Sanch.* tamen dub. 3. n. 3. & *Tamb.* n. 5. rectè dicunt expensas pro curando vulnerato, qui postea moritur, item alia ipsi ideo ante mortem debita, restitui debere hæredibus, quia hi succedunt in iura defuncti; aut si nullus sit hæres, dandum est pauperibus, damna autem alia
facta

facta postquam vulneratus est mortuus, v. g. quòd non possit dare alimenta parentibus, uxori, filiis, dicit restitui non debere hæredibus, quia hæres tantum acquirat jura, quæ habuit defunctus non autem alii. Quòd si, v. g. uxor post occisum maritum æquè commodè nupsit, vel possit nubere, aut si aliquis eâ occasione det ipsi alimenta, huic non esset opus aliquid restituere, tum quia reipsa non fuit damnificata, tum etiam quia occisor ideo tenetur, quia succedit in obligationem mariti, qui eam debuisset alere, maritus autem non teneretur alere, si aliunde ei esset provisum, ergo. Pro dubio autem, quantum teneatur occisor compensare filiis occisi; item quot filios & quàm diu teneatur alere, videri potest *Beja p. 1. cas. 43.*

§. 6. *Salon. Arrag. Cord. Led. Less. Lug.* alique ³¹⁰ communiter cum *Busenb.* dicunt damna secuta ex occisione vel mutilatione Titii esse compensanda solis parentibus, uxori & filiis, eò quòd reliqui censeantur esse velut extranei se remotè habentes, & per accidens patiantur illa damna: *Lop. & Sanch.* dicunt compensanda esse etiam fratribus & sororibus, saltem tum, si occisus eos per sententiam Judicis tenebatur alere, quia jam habebant jus ad illa, quæ accepissent à Titio, ergo qui per vim impedit, tenetur compensare; addunt *Mol. & Haun.* id maximè tenere de creditoribus, si occisor præviderit hoc eorum damnum, imò *Sotus, Nav. Adrian. Panor. Rosel. Vasq. Turr.* alique apud *Lugo d. 11. n. 74.* dicunt in hoc casu teneri compensare etiam extraneis, quod *Illf. t. 4. d. 2. n. 78.* defendit tanquam speculative probabilius, licèt agnoscat oppositum esse

esse practicè probabile; Ratio est, quia qui per vim impedit alterum à consecutione boni, tenetur damnum compensare, secundum æstimationem spei probabilis & proximæ, quam habuit, uti dictum est à n. 69., sed hic occidens illos omnes impedit per vim, ergo. *Conf.* nam si quis per fraudem induxisset Titium ad bona illa non præstanda, teneretur compensare omnibus etiam non habentibus jus sed solam spem illa obtinendi, secundum dicta n. 69., ergo multò magis qui occidendo, per vim impedit.

§. 7. Quamvis *Busenb. ex Less.* resolvat, si læsus ante mortem omnia remittat occisori, hunc ad nihil teneri, quod etiam docent *Molin. & Sanch.*, tamen videtur dicendum cum *Lugo d. 11. n. 63. & Ills. n. 88.* non posse remittere obligationem restituendi pro damnis, quæ advertenter causavit lædendo jus, quod habebant alii, v. g. ad alimenta, ad spem melioris hæreditatis, ad plenam solutionem debiti &c., hoc enim jus non pertinebat ad occisum, sed immediatè ad hæredes aut creditores, ita etiam *Ills. d. 3. n. 88.*

311 §. 8. In æstimanda spei lucri, possunt deduci expensæ necessariæ ad victum & vitam occisi, non tamen labores; quibus dictum lucrum sibi comparare debuisset, quia quòd hos labores non posuerit, factum est per injuriam occidentis, & alioquin totum ferè lucrum posset detrahi; unde sicuti qui ab opifice abstulit instrumentum, tenetur ad totum lucrum cessans resarciendum, non deductis laboribus, ita & hic, ita cum communi *Steph. n. 23.*, quamvis oppositum putent probabile *Maj. Rebel. Molin. Dian. p. 3. t. 6. R. 53.*, sed *Bonac. n. 8.* sic explicat, quòd hoc

hoc tantum possit detrahi, quod occisus vel mutilatus præsumi potest libenter daturus fuisse pro redemptione laboris. Ad quid teneatur ille, qui aliquem occidit, prævidens alteri imputandum esse homicidium, qui etiam ideo damnatus est passus, satis colligitur ex dictis n. 156. Denique circa casum, quo quis occidit inimicum suum putans esse feram, aut occidit Titium putans esse Sempronium, videri possunt dicta n. 200. & 201.

A R T I C U L U S I V.

Quid debeat restitui pro illato stupro.

Resp. Qui virginem per injuriam defloravit, 312
tenetur tantum rependere damnum, quod ei ex tali injuria est secutum, idque vel Matrimonio, vel damni æstimatione ad arbitrium prudentis, ut talem nimirum maritum inveniat, qualem manens virgo invenisset. V. Sanch. l. 7. de Matrim. d. 14. Fil. r. 32. n. 220. Unde resolves,

I. Præcisè pro sola virginitate non obligatur restitutio: Unde si stuprum mansit clam, aut non impedivit, quin æquè lautè nuberet, ad nihil tenetur stuprator. Less. l. 2. c. 10. n. 15. Bon. q. 4. de Matr. p. 7.

II. Item ad nihil tenetur, si defloravit consentientem, absque vi & fraude, vel promissione Matrimonii: quia non est facta injuria. Ib. & Trul. l. 7. c. 9. d. 2.

III. Si virginem importunis precibus flexit, nihil tenetur restituere, quia adhuc consentit

li-